

i Instruktioner

Instruktioner

Tentamen utgår från kurslitteraturen och föreläsningarna.

Kom ihåg att du i dina svar ska visa hur väl du kan det som efterfrågas (och inget annat).

Definiera de begrepp som förekommer i frågan och/eller som du använder i ditt svar.
Ge exempel när så efterfrågas, men observera att fler exempel än det som efterfrågas inte ger mer poäng.

Tentamen omfattar totalt 55 poäng och består av flervalsfrågor (1p/fråga) och essäfrågor (se respektive fråga för antalet poäng). Uppgiften bedöms med betygen A-F där mer än 50% av det maximala poängtalet krävs för betyget E (godkänt) eller högre. Betyget F är underkänt och innebär att omskrivning krävs.

Minsta poäng för de olika betygen är:

A	49,5
B	44
C	38,5
D	33
E	27,5
F	0

1 Mutation

Vad betyder mutation?

- ☐ En förändring i gener som uppstår hos en individ och inte ärfts
- ☐ Att en eller flera gener saknas
- ☐ En genetisk variant som orsakar sjukdomar
- ☐ En förändring i gener som har gått i arv i flera generationer

Totalpoäng: 1

2 Arbetsminne och problemlösning

Hur påverkar arbetsminnets kapacitet barns förmåga att lösa problem?

- ☐ Arbetsminneskapacitet påverkar bara minnesuppgifter, inte problemlösning.
- ☐ Barn med högre arbetsminneskapacitet har svårare att fokusera på enkla uppgifter eftersom de behöver större utmaningar
- ☐ Barn med högre arbetsminneskapacitet kan bearbeta och hålla mer information samtidigt.
- ☐ Arbetsminnet har ingen betydelse för problemlösning.

Totalpoäng: 1

3 Faktorn g

I forskning om barns kognitiva utveckling talar man om något som kallas g. Vad är det?

- ☐ Den förmåga som antas vara gemensam för alla kognitivt krävande uppgifter
- ☐ Den del av variationen i intelligens som förklaras av genetik
- ☐ Den del av variationen i intelligens som förklaras av miljö
- ☐ Den del av de kognitiva förmågorna som inte förklaras av kulturella och sociala förhållanden

Totalpoäng: 1

4 Enäggstvillingar

Hur stor andel av generna delar monozygota tvillingar (enäggstvillingar)

- ☐ 0.25
- ☐ 1
- ☐ 0.5
- ☐ 0.75

Totalpoäng: 1

5 Makrosystemet enligt Bronfenbrenner

Vad menas med makrosystemet i Bronfenbrenners ekologiska systemteori?

- ☐ Indirekta influenser från miljöer där individen inte är direkt delaktig.
- ☐ Individen och dess omedelbara relationer.
- ☐ Samhällets övergripande kultur, värderingar och normer.
- ☐ Historiska förändringar som påverkar flera generationer.

Totalpoäng: 1

6 Variation och könsskillnader

Vilket påstående är sant om de flesta könsskillnader hos barn?

- ☐ Variationen bland både pojkar och flickor är större i sociala än i motoriska färdigheter
- ☐ Skillnaderna mellan könen är större än variationen inom könen
- ☐ Variationerna inom könen är större än skillnaderna mellan könen
- ☐ Variationen mellan både pojkar och flickor är större i motoriska än i språkliga färdigheter

Totalpoäng: 1

7 SES och språk

Hur hänger föräldrarnas socioekonomiska status (SES) och barns språkutveckling samman i åldern 2-6 år?

- ☐ SES hos föräldrarna är associerat med barns uttal, men inte deras ordförråd
- ☐ SES hos föräldrarna är inte associerat med ordförråd, men däremot med grammatik
- ☐ Högre SES hos föräldrarna är associerat med ett större ordförråd
- ☐ Lägre SES hos föräldrarna är associerat med ett större ordförråd

Totalpoäng: 1

8 Vägledande föräldrastil

Antons föräldrar har en vägledande (auktoritativ) föräldrasstil eftersom _____

- ☐ de ger Anton strikta regler att följa och kräver att dessa inte ifrågasätts
- ☐ de låter Anton själv bestämma vad han vill göra
- ☐ de ger Anton tydliga regler och uppmuntrar honom att prata med dem
- ☐ de uppmuntrar honom att uttrycka sina känslor

Totalpoäng: 1

9 Lek och känsloreglering

Här ser du fyra påståenden om lek och känsloreglering. Ett av dem stämmer INTE. Vilket?

- ☐ Barn som har svårt att reglera sina känslor brukar inte ha särskilt bra fantasi
- ☐ Barn som har svårt att reglera negativa känslor som ilska och sorg kan ha svårt att hantera att leken inte utvecklas som de vill
- ☐ Barn som har svårt att reglera positiva känslor som glädje kan ha svårt att anpassa sig till andras idéer
- ☐ Barn som har svårt att reglera sina känslor kan också ha svårt med turtagning i lekar

Totalpoäng: 1

10 kromosomavvikelse

Vilket av dessa är exempel på kromosomavvikelse

- ☐ Aspergers syndrom
- ☐ Språkstörning
- ☐ Cystisk fibros
- ☐ Downs syndrom

Totalpoäng: 1

11 Anknytning hos små barn

Hur kan man mäta anknytning hos barn i åldern 2-4 månader?

- ☐ Genom en observationsmetod som kallas Strange Situation Procedure
- ☐ Genom att videofilma barnens lek och analysera den med hjälp av AI
- ☐ Vid så tidig ålder kan man bara göra det med formulär som föräldrar besvarar
- ☐ Det kan man inte. Vid den åldern har barn inte utvecklat en anknytningsrelation

Totalpoäng: 1

12 Emotionell smitta

Vad menas med begreppet emotionell smitta ("emotional contagion") och när kan man som tidigast upptäcka det?

- ☐ Omedveten känsloreaktion som uppstår när man uppfattar en annans liknande känsla. Märks från födseln.
- ☐ Rädslan för att man själv ska må dåligt om man är nära någon som mår dåligt. Vanligt från 10-årsåldern.
- ☐ Rädslan för att man själv ska må dåligt om man är nära någon som mår dåligt. Vanligt i tonåren.
- ☐ Omedveten känsloreaktion som uppstår när man uppfattar en annans liknande känsla. Märks från två års ålder.

Totalpoäng: 1

13 Tonåringars beslutsfattande

Varför är tonåringar ofta mer benägna att ta riskfyllda beslut jämfört med vuxna?

- ☐ För att deras hjärna är helt utvecklad och fokuserad på belöning.
- ☐ För att de har mer livserfarenhet än vuxna.
- ☐ För att de inte förstår riskerna med sina handlingar.
- ☐ För att deras prefrontala cortex, som ansvarar för beslutsfattande, inte är fullt utvecklad.

Totalpoäng: 1

14 Aggressivitet och kön

Vilket påstående är sant?

- ☐ Pojkar visar i genomsnitt mer aggressivitet än flickor från och med 10-årsåldern men inte tidigare
- ☐ Det finns inga vetenskapliga bevis för könsskillnader i aggressivitet hos barn
- ☐ Pojkar visar i genomsnitt mer aggressivitet än flickor från och med puberteten men inte tidigare
- ☐ Pojkar visar i genomsnitt mer aggressivitet än flickor från tidiga förskoleår

Totalpoäng: 1

15 Modellinläring

Forskare inom området social inläringsteori är intresserade av hur barn lär sig beteenden av andra personer genom att iaktta dem. Vilket av följande påståenden är sant om sådan så kallad modellinläring hos barn

- ☐ Det är lättare att lära sig av en modell att bryta mot normer än att följa dem
- ☐ Det är lättare att lära sig av en manlig än av en kvinnlig modell
- ☐ Det är lättare att lära sig av en modell att följa normer än att bryta dem
- ☐ Det är lättare att lära sig av en kvinnlig än av en manlig modell

Totalpoäng: 1

16 Myelinisering

Myeliniserad hjärnvävnad (myelinated brain tissue) kallas för _____.

- ☐ grå substans
- ☐ temporalområdet
- ☐ parietalområdet
- ☐ vit substans

Totalpoäng: 1

17 Teckenspråk

Vad är sant om teckenspråk hos döva eller hörselskadade barn?

- ☐ Barn som lär sig talat språk genom att läsa på läpparna har en bättre social och kognitiv utveckling
- ☐ Barn som lär sig teckenspråk tidig i livet har bättre kognitiv och social utveckling
- ☐ Det är viktigt att lära sig talat språk innan man lär sig teckenspråk
- ☐ Det spelar ingen roll för den sociala utvecklingen om döva eller hörselskadade barn lär sig teckenspråk eller inte

Totalpoäng: 1

18 Moratorium

Vad beskriver bäst fenomenet moratorium i identitetsutvecklingen under tonåren?

- ☐ Stora svårigheter med att fatta beslut som påverkar den egna framtiden.
- ☐ Osäkerhet över vad man ska göra i framtiden
- ☐ Aktivt utforskande av ideer och roller, men också osäkerhet över vem man är som person
- ☐ En för tidig och inflexibel uppfattning om vem man är som person

Totalpoäng: 1

19 Orsaker till framgång

Vilket av dessa sätt att tolka orsaker till framgång och motgångar brukar leda till att man fortsätter anstränga sig trots att man inte lyckas omgående?

- ☐ Sekundär attribution
- ☐ Extern attribution
- ☐ Intern attribution
- ☐ Primär attribution

Totalpoäng: 1

20 Anknytning hos barn

Hur kan man mäta anknytning hos barn i åldern 12-18 månader?

- ☐ Genom en observationsmetod som kallas Strange Situation Procedure
- ☐ Genom en observationsmetod som kallas ADOS-2
- ☐ Genom en observationsmetod som kallas Wechsler-testet
- ☐ Genom en observationsmetod som kallas Erikamaterialet

Totalpoäng: 1

21 Vilka leker?

Vad är sant om lek?

- ☐ Barn som tidigt behöver börja arbeta och bidra till försörjningen brukar inte leka
- ☐ Barn i alla kulturer, samhällen och livsomständigheter leker
- ☐ Alla barn som har möjlighet leker i grupp, men ensamlek förekommer bara i vissa kulturer
- ☐ I samhällen där lek inte ses som viktigt gör barn andra saker än att leka

Totalpoäng: 1

22 Sömn i tonåren

I samband med puberteten förändras många tonåringars sönmönster och sömnbehov. Hur då?

- ☐ De blir trötta tidigare under kvällen än tidigare
- ☐ De behöver mer sömn än tidigare
- ☐ De blir tröttare senare under kvällen och sover därför helst längre på morgonen
- ☐ De behöver mindre sömn än tidigare

Totalpoäng: 1

23 Gen-miljöinteraktion

Gen-miljöinteraktion innebär att...

- ☐ Hur det sociala samspelet mellan föräldrar och barn fungerar påverkas av barnets gener
- ☐ Gener är viktigare än miljö för den kognitiva utvecklingen
- ☐ Den effekt en gen eller genvariant har beror på individens miljö
- ☐ Både gener och miljö är viktiga för den kognitiva utvecklingen

Totalpoäng: 1

24 Omtyckt av kamrater

Tolvårige Tanner är omtyckt av de flesta av sina klasskamrater. Han spelar hockey, fotboll och basket. Han är lång och muskulös. Dessutom har han redan lite ansiktsbehåring. Tanner är en ganska självsäker pojke. Han upplever troligen _____.

- ☐ interaktion mellan gen och miljö (gene-environment interaction)
- ☐ fördröjd faspreferens (delayed phase preference)
- ☐ tidig mognad (early maturation)
- ☐ sen mognad (late maturation)

Totalpoäng: 1

25 Niche picking

Vad betyder niche-picking?

- ☐ Att olika färdigheter och kunskaper utvecklas i steg
- ☐ Att en individs egenskaper gynnas i en viss miljö
- ☐ Att föräldrar anpassar sin uppfostran efter barnets förutsättningar
- ☐ Att en individ aktivt söker sig till miljöer som är kompatibla med dennes gener

Totalpoäng: 1

26 metakognition

Vad betyder metakognition?

- ☐ att associera fritt
- ☐ att grubbla
- ☐ att kunna tänka och resonera om egna och andras tänkande
- ☐ att förstå att andra inte ser samma saker som man själv ser

Totalpoäng: 1

27 Barndomsamnesi

Vad betyder barndomsamnesi?

- ☐ Att barn har svårt att minnas händelser som väckt starka negativa känslor som skräck och ångest
- ☐ Att barn har svårt att minnas händelser som inte inbegripit starka känslor
- ☐ Att vi i regel inte minns händelser vi varit med om före 3-4 års ålder
- ☐ Att vi i regel inte minns händelser vi varit med om före 5-6 års ålder

Totalpoäng: 1

28 Experiment

Vad kännetecknar ett experiment som forskningsmetod?

- ☐ Ett väl designat experiment kan ge kunskap om kausalitet till skillnad från andra forskningsmetoder
- ☐ När man designar ett experiment mäter man ett beteende eller en egenskap på ett mer objektivt sätt än genom att använda formulär eller intervjuer
- ☐ I experimentell forskning används inte formulär
- ☐ Experiment ger mer användbar kunskap än andra forskningsmetoder men är svår att genomföra med barn.

Totalpoäng: 1

29 Grovmotoriska färdigheter

_ och _ är exempel på grovmotoriska färdigheter

- ☐ Springa och hoppa
- ☐ Gå och prata
- ☐ Använda pincettgrepp och rita med penna
- ☐ Skriva och äta själv

Totalpoäng: 1

30 Prefrontala cortex

Under tonåren sker en intensiv utveckling av en högre hjärnfunktion som särskilt kan kopplas till utvecklingen av prefrontala cortex. Vilken hjärnfunktion är det?

- ☐ Sensorisk bearbetning
- ☐ Motorisk koordination
- ☐ Emotionsreglering och beslutsfattande
- ☐ Språkutveckling

Totalpoäng: 1

31 Själbibliografiskt minne

När barn är omkring tre år gamla brukar de ha något som kallas självbiografiskt minne (autobiographical memory). Vad är det?

- ☐ Minnen av specifika och personligt meningsfulla händelser som man varit med om
- ☐ Minnen av filmer som man har sett
- ☐ Minnen för fakta om en själv, till exempel adress och telefonnummer
- ☐ Familjens gemensamma berättelser om äldre generationer

Totalpoäng: 1

32 Vygotskij

Vad kännetecknar Vygotskij's teori om barns utveckling?

- ☐ Sociala och kulturella faktorer tillmäts stor vikt för barns utveckling
- ☐ Sociala och kulturella faktorer tillmäts en liten roll för barns utveckling
- ☐ Förmågan att lära sig språk antas inte vara genetiskt betingad
- ☐ Människan antas ha en medfödd förmåga att lära sig språk

Totalpoäng: 1

33 Generationsförändring i IQ

_____ avser generationsförändringen i IQ som anses vara ett resultat av kontextuella faktorer.

- ☐ Teorin om multipel intelligens (Multiple intelligence theory)
- ☐ Triarkisk teori om intelligens (Triarchic theory of intelligence)
- ☐ Carry-over effekten (The Carry-over effect)
- ☐ Flynn-effekten (The Flynn Effect)

Totalpoäng: 1

34 Tvåäggstvillingar

Hur stor andel av generna delar dizygota tvillingar (tvåäggstvillingar)

- ☐ 1
- ☐ 0.5
- ☐ 0.25
- ☐ 0.75

Totalpoäng: 1

35 Tvärsnittsstudier

Vilken av dessa är en tvärsnittsstudie?

- ☐ En studie som jämför livsvillkor för människor i olika generationer
- ☐ En studie som följer en grupp barn under flera år
- ☐ En studie som jämför grupper av barn vid samma tidpunkt
- ☐ En studie som undersöker en grupp barn före och efter en behandling

Totalpoäng: 1

36 Tidig pubertet

Pojkar som tidigt kommer i puberteten brukar ha en mer positiv syn på sin kropp än andra pojkar. Vad gäller för flickor?

- ☐ Tidig pubertet hänger samman med en mer positiv syn på den egna kroppen och mindre internaliserande symtom
- ☐ Tidig pubertet har inga kända psykologiska konsekvenser hos flickor
- ☐ Tidig pubertet hänger samman med en mer negativ syn på den egna kroppen och fler internaliserande symtom
- ☐ Tidig pubertet hänger samman med en mer negativ syn på den egna kroppen men mindre internaliserande symtom

Totalpoäng: 1

37 Sensomotoriska stadiet

Vad innebär det sensomotoriska stadiet i Piagets teori om kognitiv utveckling?

- ☐ Barnet börjar använda symboler och språk för att representera objekt
- ☐ Barnet utvecklar förmågan till abstrakt tänkande och logiska resonemang.
- ☐ Barnet utvecklar en förståelse för andras perspektiv och komplexa idéer.
- ☐ Barnet lär sig förstå världen genom sina sinnen och motoriska färdigheter.

Totalpoäng: 1

38 Forskningsdesign

En studie visade ett samband mellan tiden föräldrarna ägnade åt att läsa böcker för barn när de var två år gamla och deras språkliga förmåga när de var tio år gamla. Vad kallas den här typen av studie (observera att detta är ett fiktivt exempel):

- ☐ Kvasi-experimentell studie
- ☐ Korrelationsstudie
- ☐ Experimentell studie
- ☐ Klinisk studie

Totalpoäng: 1

39 Identitetsutveckling

Vilket åldersspann är mest centralt för identitetsutvecklingen enligt Erikson?

- ☐ Under barndomen mellan 3 och 5 år.
- ☐ Under de tidiga barndomsåren mellan 0 och 2 år
- ☐ Under medelåldern mellan 40 och 60 år.
- ☐ Under tonåren och den tidiga ungdomen.

Totalpoäng: 1

40 Lära sig gå på pottan

Nico håller på att lär sig att gå på pottan. Nicos pappa ger honom ett klistermärke varje gång han lyckas gå på pottan. Detta illustrerar:

- ☐ observaionsinläring (observational learning)
- ☐ operant betingning (operant conditioning)
- ☐ trygg anknytning
- ☐ klassisk betingning (classical conditioning)

Totalpoäng: 1

41 100% arv och 100% miljö

Tvillingstudier kan användas för att undersöka i hur hög grad en egenskap är ärftlig. Under kursen har du förmodligen stött på påståendet att "en egenskap kan vara både 100% ärftlig och 100% påverkad av miljön". Förklara varför det påståendet sämmer? Utgå från ärftlighet som det definieras i klassiska tvillingstudier (5 poäng).

Skriv in ditt svar här

Teckenf... ▾ | | ↺ | |

| | ✎ | Σ | ✕

Ord: 0/300

Totalpoäng: 5

42 Hur kan föräldrar motverka mobbing (mobbare)?

Vad kan föräldrar göra för att motverka att deras barn mobbar andra? Svara utifrån kurslitteratur, föreläsningar och forskning (maximalt fem poäng).

Skriv in ditt svar här

[illegible]

Totalpoäng: 5

43 Tonåringars beslutsfattande

Tonåringar har en tendens att fatta mer impulsiva och irrationella beslut än vuxna under vissa omständigheter. Vilka faktorer kan öka risken för sådana beslut? Nämn faktorer inom individen och i kontexten (fem poäng)

Skriv in ditt svar här

[illegible]

Totalpoäng: 5